USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU (EU) 2022/1835

ze dne 4. května 2022

obsahující připomínky, které jsou nedílnou součástí rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného podniku Shift2Rail (nyní společný podnik pro evropské železnice) na rozpočtový rok 2020

EVROPSKÝ PARLAMENT,

— s ohledem na své rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného podniku Shift2Rail na rozpočtový rok 2020,

— s ohledem na článek 100 a přílohu V jednacího řádu,

— s ohledem na stanovisko Výboru pro dopravu a cestovní ruch,

— s ohledem na zprávu Výboru pro rozpočtovou kontrolu (A9-0069/2022),

A. vzhledem k tomu, že společný podnik Shift2Rail (dále jen „společný podnik“) byl zřízen v červnu 2014 nařízením Rady (EU) č. 642/2014 na dobu 10 let ([1]);

B. vzhledem k tomu, že zakládajícími členy jsou Unie zastoupená Komisí a partneři z oblasti železničního odvětví (klíčové zainteresované subjekty včetně výrobců železničního vybavení, železničních podniků, provozovatelů infrastruktury a výzkumných středisek), s možností, že další subjekty se na společném podniku mohou podílet jako přidružení členové; vzhledem k tomu, že příspěvky jiných členů než Unie by neměly být omezeny pouze na pokrytí správních nákladů a spolufinancování potřebné k realizaci akcí v oblasti výzkumu a inovací, ale měly by se týkat i dodatečných činností;

C. vzhledem k tomu, že hlavním cílem společného podniku je přispět k dosažení jednotného evropského železničního prostoru, zvýšit atraktivitu, konkurenceschopnost, udržitelnost a integraci evropského železničního systému, a to mimo jiné usnadněním modálního přechodu ze silniční a letecké na železniční dopravu;

D. vzhledem k tomu, že společný podnik začal samostatně fungovat v květnu 2016;

Obecné informace

1. konstatuje, že Účetní dvůr dospěl ve své zprávě o ověření roční účetní závěrky společného podniku (dále jen „zpráva Účetního dvora“) k závěru, že účetní závěrka společného podniku za finanční rok 2020 poskytuje ve všech významných ohledech věrný obraz finanční situace společného podniku ke dni 31. prosince 2020, výsledků činností společného podniku, jeho peněžních toků a změn čistých aktiv za daný rok v souladu s finančním nařízením společného podniku a s účetními pravidly, která přijal účetní Komise; konstatuje dále, že podle zprávy Účetního dvora jsou uskutečněné účetní operace ve všech významných ohledech legální a správné;

2. konstatuje, že maximální příspěvek Unie na činnost společného podniku na období stanovené v nařízení, který má být vyplácen v rámci programu Horizont 2020, činí 450 000 000 EUR (včetně příspěvků od ESVO); konstatuje, že všichni členové společného podniku mimo Unie (průmyslová uskupení) mají poskytnout zdroje v celkové výši nejméně 470 000 000 EUR, a to nejméně 350 000 000 EUR na operační náklady společného podniku a věcné plnění na další činnosti společného podniku v hodnotě nejméně 120 000 000 EUR;

3. konstatuje, že činnosti společného podniku v oblasti výzkumu a inovací se celkově účastní více než 400 veřejných a soukromých subjektů z železničního odvětví; konstatuje, že v roce 2020 byla navíc posílena spolupráce v členských státech i s mezinárodními stranami, například podpisem memorand o porozumění s baskickým regionem, s kanadským konsorciem pro výzkum a inovace v oblasti městské dopravy a se stálým sekretariátem dopravního společenství;

([1]) Nařízení Rady (EU) č. 642/2014 ze dne 16. června 2014 o zřízení společného podniku Shift2Rail (Úř. věst. L 177, 17.6.2014, s. 9).

Rozpočtové a finanční řízení

4. konstatuje, že disponibilní prostředky v konečném rozpočtu na rok 2020 určené pro plnění (včetně opětovně zapsaných nevyužitých prostředků z předchozích let, účelově vázaných příjmů a prostředků přerozdělených do dalšího roku) zahrnovaly prostředky na závazky ve výši 89 711 000 EUR a prostředky na platby ve výši 80 289 000 EUR; konstatuje, že v roce 2020 byla míra čerpání prostředků na závazky 94 % a prostředků na platby 76 %;

5. konstatuje, že aktivní disponibilní prostředky společného podniku v rámci programu Horizont 2020 na rok 2020 činily 84 081 000 EUR v prostředcích na závazky a 75 779 000 EUR v prostředcích na platby; konstatuje dále, že podle zprávy Účetního dvora dosáhl společný podnik na konci roku 2020 v případě prostředků na závazky na projekty programu Horizont 2020 míry čerpání 100 % a v případě prostředků na platby 80 %; konstatuje, že míra čerpání prostředků na operační platby se oproti roku 2019 snížila (88 %), protože jedna grantová dohoda udělená v rámci výzvy k podávání návrhů na rok 2020 nemohla být podepsána do konce roku 2020, takže příslušné předběžné financování muselo být odloženo;

6. konstatuje, že na konci roku 2020 činil potvrzený příspěvek soukromých členů celkem 131 181 000 EUR, což zahrnuje celkem 9 238 000 EUR v hotovosti, 121 942 000 EUR ve formě potvrzeného věcného plnění a navíc celkové věcné plnění na dodatečné činnosti ve výši 204 806 156 EUR (ke dni 31. ledna 2021), zatímco celkový příspěvek Unie v hotovosti činil 297 741 000 EUR (ke konci roku 2020);

7. konstatuje, že společné podniky používají různé postupy, pokud jde o výpočet věcných příspěvků, a vyzývá k jejich harmonizaci;

Výkonnost

8. konstatuje, že v návaznosti na výzvu k podávání návrhů na rok 2020 zveřejněnou v lednu 2020 vybrala v červenci 2020 správní rada společného podniku k financování 19 návrhů na základě pozměněného ročního pracovního plánu na rok 2020; konstatuje, že v roce 2020 bylo uděleno 19 grantů v celkové hodnotě přibližně 147 700 000 EUR a 18 z nich bylo podepsáno; konstatuje, že na žádost konsorcia byl s ohledem na potřebu reorganizace přidělování prostředků na projekty mezi jednotlivými pracovními balíčky podpis jedné grantové dohody odložen na rok 2021; konstatuje, že v 19 tématech v oblasti výzkumu a inovací v rámci výzvy k podávání návrhů na rok 2020 bylo k financování vybráno celkem 242 účastníků, z nichž 29 % tvořily malé a střední podniky, a že v žádostech byli zastoupeni účastníci z 30 zemí, z nichž k financování bylo vybráno 19 členských států a 3 země přidružené k rámcovému programu Horizont 2020;

9. oceňuje opatření, která podnik přijal, aby omezil zpoždění projektů v důsledku krize způsobené onemocněním COVID-19; konstatuje, že v důsledku této krize se některé platby původně plánované na rok 2020 staly splatnými až v roce 2021; v této souvislosti konstatuje, že společný podnik využil hlavu 4 ve svém rozpočtu v souladu se svými finančními předpisy;

10. konstatuje, že na konci roku 2020 probíhalo 72 projektů (36 na základě výzev podávání návrhů členů a 36 na základě otevřených výzev podávání návrhů): 55 projektů bylo rozděleno mezi 5 inovačních programů, 9 projektů mezi průřezové činnosti a 8 projektů bylo přiděleno na inovační program X;

11. konstatuje, že společný podnik používá obecné klíčové ukazatele výkonnosti (KPI) pro program Horizont 2020 a pro průřezová témata a KPI specifické pro společný podnik, např. pro efektivnost systému železniční dopravy; konstatuje, že v průběhu roku 2020 společný podnik pokračoval v úsilí o zachování „modelu předpovědi dopadů společného podniku Shift2Rail do roku 2030“ s cílem zajistit jeho další verzi, která bude výsledkem aktualizace vstupních dat z různých projektů a technologických demonstrátorů;

12. oceňuje, že podnik od roku 2018 neustále podává zprávy o tom, jak přispívá k plnění cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje, a zejména ke snížení nákladů na životní cyklus v rámci železniční dopravy;

13. konstatuje, že do konce roku 2020 dosáhl program Shift2Rail klíčových milníků z hlediska plnění, neboť téměř všechny zdroje společného podniku byly přiděleny na činnosti programu Shift2Rail a nejméně 60 % programu Shift2Rail bylo realizováno s ohledem na dosažení provozních demonstrací úrovně připravenosti TRL6/7, které by měly být podle plánu dokončeny v průběhu roku 2023;

14. konstatuje, že podle odhadů dosáhla hodnota činnosti prováděné v roce 2020 celkem 119,4 milionu EUR (z čehož 110,3 milionu EUR poskytli jiní členové než Unie);

15. konstatuje, že současné činnosti společného podniku směřují k fázi demonstrací, které by se měly uskutečnit v letech 2022 a 2023 a které zajistí řádné ukončení programu společného podniku Shift2Rail a postupné zavedení nástupnického programu – společného podniku pro evropské železnice; konstatuje, že technologické demonstrátory společného podniku jsou stavebními kameny systémovější transformace železnic, která se po strategické stránce řídí Zelenou dohodou pro Evropu, Agendou pro digitalizaci a nejnověji Strategií pro udržitelnou a inteligentní mobilitu; konstatuje, že během jara 2020 společný podnik dále podporoval vypracování dokumentu na vysoké úrovni o nástupci společného podniku Shift2Rail společném podniku pro evropské železnice a po předložení první verze dokumentu na vysoké úrovni v prosinci 2019 společný podnik v prvním pololetí roku 2020 pokračoval v koordinaci jednotlivých vstupů; konstatuje, že v srpnu 2020 Komise zveřejnila výzvu k vyjádření zájmu stát se kandidátským zakládajícím členem společného podniku pro evropské železnice;

16. vybízí podnik, aby s cílem odstranit zbývající technické překážky, které brzdí železniční odvětví, pokud jde o interoperabilitu, zavádění nových produktů a účinnost, zajistil vývoj, integraci, předvádění a ověřování inovativních technologií a řešení, a aby v úzké spolupráci se zúčastněnými stranami celého hodnotového řetězce železnic, zejména s malými a středními podniky, výzkumnými a technologickými centry a univerzitami, omezil negativní vnější externí vlivy spojené se železniční dopravou;

17. zdůrazňuje, že je třeba nadále rozvíjet součinnost mezi tímto novým partnerstvím a stávajícími způsoby financování a využívat všech možností projektů financovaných v rámci unijních programů, jako je Nástroj pro propojení Evropy, plán Digitální Evropa, Evropský fond pro regionální rozvoj, Fond soudržnosti a také program InvestEU;

18. konstatuje, že podle výroční zprávy o činnosti společného podniku Shift2Rail za rok 2020 měl společný podnik stejný podíl žen ve správní radě jako v loňském roce, konkrétně 16 %, zatímco tyto ženy tvořily 33 % zástupců S2R a 33 % členů vědeckého výboru; vyjadřuje politování nad tím, že údaje týkající se žen jsou ve srovnání s předchozím rokem 2019 stejné;

19. s uspokojením bere na vědomí výzvy spojené s pandemií COVID-19 pro zaměstnance; vítá skutečnost, že společný podnik poprvé provedl průzkum mezi zaměstnanci a že v návaznosti na něj vypracoval akční plán s cílem řešit klíčové aspekty, které z průzkumu vyplynuly, včetně zavedení „programu školení o dobrých životních podmínkách“ na podporu zaměstnanců během pandemie COVID-19; žádá vedení, aby zajistilo zavedení vhodných podpůrných struktur pro psychickou pohodu zaměstnanců;

Zaměstnanci a zadávání zakázek

20. konstatuje, že ke dni 31. prosince 2020 bylo s ohledem na mimořádné přijetí jednoho smluvního zaměstnance na dobu určitou, který nahradil dočasného zaměstnance, podle plánu pracovních míst obsazeno 24 pracovních míst, z toho 2 vyslaní národní odborníci, 5 dočasných zaměstnanců a 16 smluvních zaměstnanců; bere na vědomí, že společný podnik v tomto roce poprvé provedl průzkum mezi zaměstnanci s cílem zjistit, jak se zaměstnanci angažují, a sledovat, do jaké míry se předem stanovený rámec vnitřní kontroly společného podniku už promítl do chování zaměstnanců;

21. konstatuje, že v roce 2020 společný podnik v zájmu řádného finančního řízení a v možném rozsahu využil dohod o úrovni služeb s příslušnými útvary Komise a agenturami Unie (IKT, odborná příprava, platy, služební cesty, náhrady odborníků, prozatímní zaměstnanci atd.) a účastnil se interinstitucionálních rámcových smluv (např. IT, audit, kancelářský nábytek, pojištění, služby v oblasti lidských zdrojů) podpisem memorand o porozumění, a že kromě toho společný podnik vedl rámcové smlouvy společného podniku (např. služby IT a služby ochrany údajů) nebo se jich účastnil, a to i s cílem posílit součinnost; dále konstatuje, že v roce 2020 vyhlásil společný podnik první výzvu k podávání návrhů na ceny v rámci programu Horizont 2020;

Interní audit

22. konstatuje, že útvar interního auditu provedl v roce 2019 audit postupu poskytování grantů a že v průběhu roku 2020 přijal společný podnik na základě svého akčního plánu opatření k provedení čtyř důležitých doporučení, která vydali auditoři; dále konstatuje, že v říjnu 2020 útvar interního auditu na základě dodatečně poskytnuté dokumentace potvrdil, že první tři doporučení považuje za provedená, a že v lednu 2021 už považoval za provedená všechna doporučení;

23. dále konstatuje, že v roce 2020 provedl útvar interního auditu hloubkové posouzení rizik ve společném podniku za účelem vypracování nového strategického plánu interního auditu na období 2021–2023;

Vnitřní kontrola

24. konstatuje, že v roce 2020 podle zprávy Účetního dvora zavedl společný podnik spolehlivé předběžné kontrolní postupy založené na přezkumu finanční a operační dokumentace a že zavedl rámec Komise pro vnitřní kontrolu, jenž vychází ze 17 zásad vnitřní kontroly; dále konstatuje, že pro roční sebehodnocení a sledování účinnosti kontrolních činností, které ukládá rámec vnitřní kontroly, vypracoval společný podnik příslušné ukazatele pro všechny zásady vnitřní kontroly a související charakteristiky;

25. konstatuje, že rozhodnutí správní rady č. 7/2018, kterým se přijímají pravidla pro předcházení střetu zájmů a jeho řešení platná pro orgány společného podniku, ukládá, aby byly na internetových stránkách společného podniku zveřejňovány aktuální životopisy a prohlášení o střetu zájmů členů správní rady; konstatuje, že podle zprávy Účetního dvora nemohlo být vzhledem k tomu, že informace řádně předložilo pouze několik členů správní rady, do konce roku 2020 zveřejněno žádné prohlášení o střetu zájmů a pouze polovina životopisů; konstatuje, že společný podnik několikrát upomínal členy správní rady, aby předložili chybějící prohlášení o střetu zájmů, že v červnu 2021 stále chybělo 28 % životopisů a prohlášení o střetu zájmů (12 ze 43 současných aktivních zástupců) a že členům správní rady byla předložena zpráva o stavu, v níž se uvádí, že každý člen, který nesplnil požadavky týkající se prohlášení o střetu zájmů a životopisů, je považován za člena, který je de facto ve střetu zájmů, což má za následek jeho vyloučení z rozhodovacího procesu správní rady; vyzývá společný podnik, aby informoval orgán příslušný k udělení absolutoria o dalším vývoji situace v této oblasti;

26. konstatuje, že podle zprávy Účetního dvora je za následný audit plateb programu Horizont 2020 provedených společným podnikem odpovědný společný útvar auditu Komise a že na základě výsledků tohoto následného auditu, které byly k dispozici ke konci roku 2020, vykázal společný podnik u projektů programu Horizont 2020 reprezentativní míru chyb ve výši 2,9 % % a míru zbytkových chyb ve výši 1,99 % (zúčtování a konečné platby); konstatuje, že podle z návrhu nařízení Komise k programu Horizont 2020 je konečným cílem dosáhnout při uzavření programů (po zohlednění finančního dopadu všech auditů, nápravných opatření a zpětného získání) míry zbytkových chyb, která se bude co nejvíce blížit 2 %;

27. konstatuje, že v roce 2020 zhodnotil společný podnik svou činnost v oblasti výzkumu a inovací prostřednictvím třetího hodnocení kontrolních opatření, která zohlednila výstupy a zprávy předložené v souvislosti s ročním přezkumem aktivních projektů, jež koordinovali ostatní členové, a současně tímto procesem zajistil řádné uplatňování doporučení, která vzešla z předchozích hodnocení tohoto druhu;

28. konstatuje, že společný podnik pokračoval v provádění strategie Shift2Rail pro boj proti podvodům na období 2017–2020, která je přizpůsobena na míru a doplňuje program Horizont 2020, že v souladu s touto strategií je pro podávání zpráv o výsledcích činností v oblasti předcházení podvodům a jejich odhalování používáno pět ukazatelů a že příslušný akční plán pro provádění strategie pokrývá jednotlivé fáze cyklu boje proti podvodům (předcházení, odhalování, vyšetřování a nápravná opatření); dále konstatuje, že v průběhu roku 2020 byla informovanost o podvodech a rizicích podvodů zahrnuta do průzkumu mezi zaměstnanci, který byl proveden po přijetí revidovaného rámce vnitřní kontroly, případně hodnocení rizik;

29. konstatuje, že Účetní dvůr v rámci kontrol operačních plateb zkontroloval náhodně vybraný vzorek plateb z programu Horizont 2020 provedených v roce 2020 na úrovni konečných příjemců s cílem potvrdit míry chyb následných auditů, a že podrobné audity odhalily v jednom případě systémovou chybu z důvodu použití nesprávné metody pro výpočet vykázaných osobních nákladů a v dalším případě byl zjištěn nevyčíslitelný systémový nedostatek v oblasti kontroly související s absencí postupu ověřování počtu hodin, které příjemce vykázal jako odpracované na projektu; bere na vědomí odpověď společného podniku, že zjištění týkající se absence postupu ověřování počtu hodin vykázaných příjemcem byla ve zprávě z následného auditu provedeného společným útvarem auditu Komise na konci roku 2020 uvedena, aniž by byly požadovány finanční úpravy, a že tato zpráva dospěla k závěru, že systém vykazování odpracovaných hodin ze strany příjemce je obecně spolehlivý, a že příjemce potvrdil, že bude provedeno zlepšení systému ověřování vykázaných hodin; vyzývá společný podnik, aby informoval orgán příslušný k udělení absolutoria o dalším vývoji situace v této oblasti;

30. zdůrazňuje, že ve své výroční zprávě o společných podnicích EU za rozpočtový rok 2020 Účetní dvůr konstatoval, že v osobních nákladech vykázaných příjemci se objevily setrvalé systémové chyby, a to zejména u malých a středních podniků a nových příjemců; konstatuje, že tyto chyby jsou rovněž pravidelně hlášeny v rámci následných auditů prováděných útvarem CAS a jeho smluvními auditory; zdůrazňuje, že na straně 39 této zprávy Účetní dvůr uvádí, že předpokladem pro stabilizaci chybovosti u budoucích rámcových programů pro výzkum pod úrovní významnosti je racionalizace pravidel programu Horizont 2020 pro vykazování nákladů na zaměstnance a širší využívání zjednodušeného vykazování nákladů; vybízí společný podnik, aby posílil své systémy vnitřní kontroly vzhledem k tomu, že malé a střední podniky a noví příjemci jsou náchylnější k chybám.